

PM till Norrtåg avseende fordonsanskaffning

Bakgrund

Norrbotniabanan kommer när den är klar att kräva fler fordon för Norrtågs trafik längs kustjärnvägen samt för att möta det ökande behovet av tågresor generellt i systemet. Som Trafikverkets plan ligger just nu ska första järnvägsetappen mellan Umeå och Skellefteå vara klar 2032 och resterande sträcka till Luleå några år senare. För att kunna möta det ökade resenärsbehovet samt erbjuda järnvägstrafik på Norrbotniabanan behöver Norrtåg anskaffa 20 vinteranpassade regionalstågsfordon för >250 passagerare och med en topphastighet på ca 200 km/h. Beställningen ska även innefatta ett antal optionsfordon.

Bedömningen är att marknaden för regionalstågsfordon består av cirka 4–6 möjliga leverantörer. Prisbilden för fordon skiljer sig avsevärt relativt de ramavtal Transitio upphandlade runt 2014. Prisökningar via problem med leveranskedjor och materialbrist liksom risker kopplade till klimatförändringar, handelspolitisk osäkerhet, högre räntor, krig mm gör att *kostnader och riskpåslag* ökat i leverantörernas affär. Sverige har härutöver sett en avsevärd försämring av valutakursen för den svenska kronan även om kronans stärkts på sistone, dock framför allt mot USD. Förhoppningsvis kan vissa av ovannämnda faktorer vända till gynnsammare förhållanden i framtiden men det är svårt att uppskatta i nuläget. Se grafer nedan för några påverkande faktorer.

Datum	Handläggare	Diarienummer	Dokumenttyp
2025-05-20	Nils Holmlund, Thomas Frisk, Elisabeth Aglén	ABT24/1686-3	PM

EU, EA-20, Industrial producer prices, total, domestic and non-domestic market, 2015 - 2024, unadjusted data (2021 = 100)

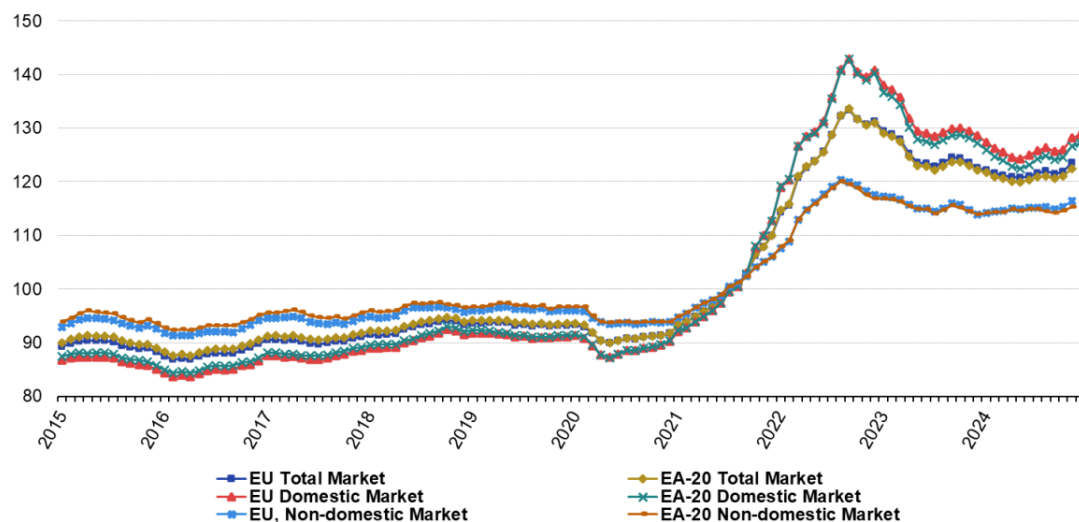
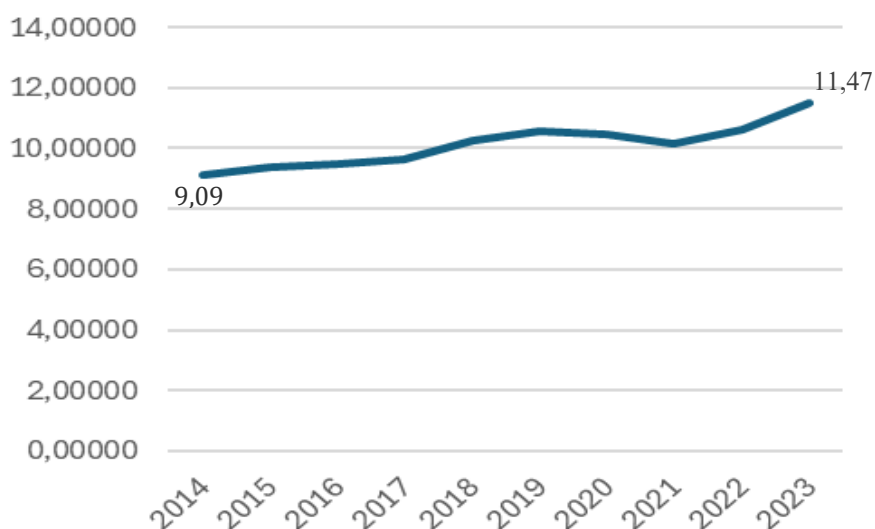

Figure 1: EU, EA-20 Industrial producer prices, total, domestic and non-domestic market, 2015 - 2024, unadjusted data (2021 = 100)

Source: Eurostat ([sts_inpp_m](#)), ([sts_inppd_m](#)), and ([sts_inppnd_m](#))

Årsmedelvärde EUR/SEK

Datum	Handläggare	Diarienummer	Dokumenttyp
2025-05-20	Nils Holmlund, Thomas Frisk, Elisabeth Aglén	ABT24/1686-3	PM

EUR / SEK utveckling valuta kurs 2016 - 2025

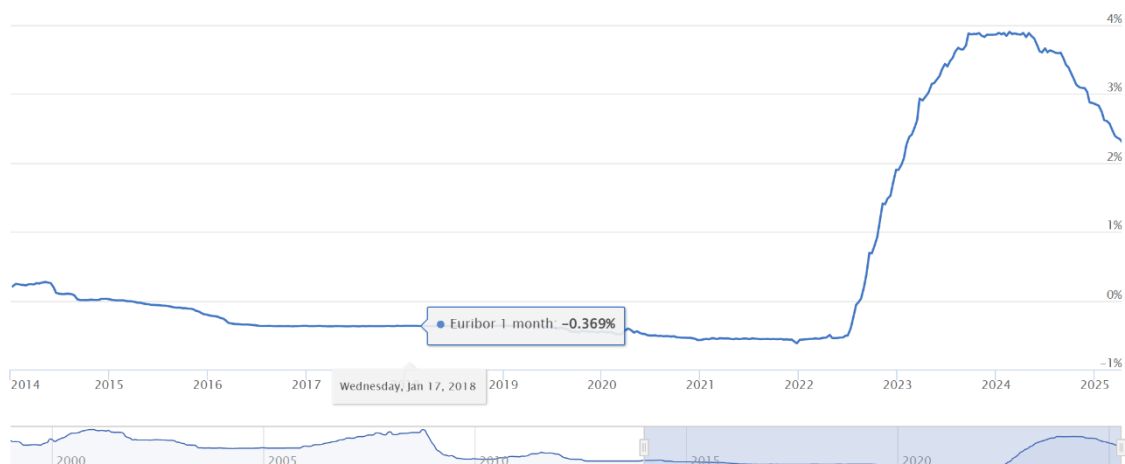
Euribor 3 månader 2014 - 2025

Chart Euribor

Historical Euribor rates

Zoom 1m 6m 1y All

From Jan 1, 2014 To Apr 11, 2025

Upphandling av fordon

Datum	Handläggare	Diarienummer	Dokumenttyp
2025-05-20	Nils Holmlund, Thomas Frisk, Elisabeth Aglén	ABT24/1686-3	PM

Transitio har under 2024 genomfört en förstudie inklusive RFI (request for information) med potentiella fordonsleverantörer och nu pågår framtagandet av upphandlingsdokument (innefattande bland annat kvalificeringskrav, kravspecifikation samt avtalsförslag). Upphandlingen avses genomföras i två steg där alla intresserade leverantörer i ett första steg får ansöka om att lämna anbud (kvalificering). I steg två bjuds de leverantörer som uppfyllt kvalificeringskraven in att lämna anbud. Tilldelning av kontrakt till vinnande leverantör är preliminärt planerad till 2026.

Vid upphandling tillämpar Transitio den uppförandekod som tagits fram av det regionala samarbetet Hållbar upphandling. Uppförandekoden innehåller krav på att leverantörer följer reglering avseende mänskliga rättigheter, arbetares rättigheter, miljö och affärsetik (innefattande reglering avseende korruption, konkurrensbegränsande beteende och beskattning). För Transitios medarbetare gäller riktlinjer för representation, gåvor, mutor och jäv. Transitios upphandlingspolicy har distribuerats separat till Norrtåg AB.

En central del av upphandlingen är anbudsutvärdering och utformning av utvärderingsmodell. Utvärderingen syftar till att utse det anbud som bäst motsvarar det efterfrågade behovet enligt den utvärderingsmodell som angetts i upphandlingsdokumenten. Den utvärderingsmodell som avses användas i Norrtågsprojektet är beprövad och har använts vid flertalet av Transitios tidigare fordonsanskaffningar. Upphandlingsprojektet behöver i samverkan med representanter från Norrtåg i sitt kommande arbete anpassa utvärderingsmodellen, till exempel viktningen mellan anbudspris och teknisk och funktionell kvalitet, så att de särskilda förutsättningar och behov som gäller för Norrtåg får lämpligt utslag i modellen. När det gäller anbudspris utgörs det i regel av en sammanställning av samtliga offererade anbudspriser och livslängdskostnader. I fråga om anbudspris sker i regel även dialog och förhandling med anbudsgivare om kostnadsdrivande faktorer inför slutligt anbudslämnande.

Uppdragsavtal och borgensbeslut

För att Transitio skall kunna gå ut i upphandling måste uppdragsgivande regioner ingå uppdragsavtal för fordonsanskaffningen med Transitio. Avtalen följer en standardmall som Transitio tillämpar i dessa fall. Utifrån de åtaganden som görs i avtalet och i upphandlingen måste uppdragsgivande regioner inför detta fatta fullmäktigebeslut om att gå i borgen för finansiering av fordonsanskaffningen, att teckna uppdragsavtal och att hyra fordonen från Transitio.

Givet en osäkerhet om prisnivå på fordonen innan upphandlingen är genomförd måste en borgensram sättas så att upphandlingen av fordonen kan slutföras utan att nya beslut behöver tas, med effekten att projektet behöver avbrytas eller väsentligt försenas. Transitio måste vid tilldelning av vald leverantör ha en borgensram som täcker fordonens beräknade anskaffningspris och övriga planerade utgifter för att täcka projektets finansiella risker, annars kan Transitio inte ta projektet vidare eftersom bolagets affärsmodell gör att man är beroende av att ägare/uppdragsgivare alltid täcker dessa.

I den utvärderingsmodell Transitio använder viktas kraven kring anbudspris (livslängdskostnad), teknisk funktionalitet och kommersiella avtalsvillkor för att möjliggöra val av bästa fordonslösning totalt sett varför man inte kan sätta en borgensram efter lägsta indikativa fordonspris enligt RFI. Det får samtidigt framhållas att Transitios målsättning i fordonsanskaffningen är att köpa fordon av så god kvalitet som möjligt utifrån uppdragsgivarnas kravbild till ett så bra pris som möjligt.

I denna fordonsanskaffning till Norrtåg är Transitios bedömning att borgensramen behöver sättas till 220 MSEK per fordon eller motsvarande drygt 19 MEuro. Total borgensram för 20 st fordon blir

Datum	Handläggare	Diarienummer	Dokumenttyp
2025-05-20	Nils Holmlund, Thomas Frisk, Elisabeth Aglén	ABT24/1686-3	PM

då 4 400 MSEK (4440 MSEK inklusive leveransprojektkostnader, se nedan). Borgen fördelas per uppdragsgivande region efter hur många fordon man behöver.

Bas för borgensramen är fordonens troliga högsta anskaffningskostnad inklusive strategiska reservdelar, högvärdekomponenter och 5% ändring marginal (för att hantera förändrade tekniska förutsättningar och krav på fordonen under projektets gång). I detta fall ingår anskaffningspris för fordon upp till 205 MSEK. Vi uppskattar ett möjligt pris i Euro vara c. a 15–18 MEURO. Utrymme för ändringsmarginal 8,5 - 10,5 MSEK per fordon (el motsvarande 0,75 – 0,9 MEURO) och anskaffningskostnad för högvärdekomponenter och strategiska reservdelar 5 MSEK eller motsvarande c: a 0,5 MEURO.

Det behöver ej bli så att hela borgensramen utnyttjas om tex fordonens anskaffningspris blir lägre och det är absolut inget självändamål att utnyttja hela borgensramen.

Kostnaderna för att driva anskaffnings- och leveransprojektet i sin helhet beräknas till c: a 125 MSEK baserat på erfarenheter från tidigare genomförda leveransprojekt. Upphandlingsprojektet fram t.om 2026 beräknas till ca 35 MSEK och kostnad för det efterföljande leveransprojektet är ca 90 MSEK fram till leverans av sista fordon i grundbeställningen, i dagsläget beräknat till 2032. Projektet består dels av ett tekniskt delprojekt med hög kompetens inom fordonsteknik, ILS, design, projektgenomförande och miljö, dels av upphandlingskompetens och juridisk/kommersiell kompetens.

Projektets uppdrag är först att ta fram upphandlingsunderlag (kravställning och kommersiella avtal), genomföra en upphandling och etablera avtal med vinnande leverantör. Därefter är uppdraget att se till att leverantören förstår och realiserar den avtalade kravställningen och säkerställa den avtalade kvalitetsnivån hela vägen till leverans. Huvudanledningen till att projektkostnaderna blir så pass höga är att ett anskaffningsprojekt pågår under lång tid (7–10 år) och att det bla. behövs ett flertal specialistkompetenser (konsulter) och en hög grad av närvaro hos fordonstillverkaren under projektet för att säkerställa att vi får den produkt och de tjänster som vi avtalat.

Upphandlingsprojektets kostnader vidarefaktureras uppdragsgivarna löpande. Om uppdragsgivande regioner vill att leveransprojektets kostnader (90 MSEK) läggs på hyran så behövs det finansieringsutrymme för åtminstone 50% eller 45 MSEK = c:a 2 MSEK per fordon. Borgensramen föreslås då istället sättas till 222 MSEK per fordon eller totalt 4, 440 MSEK. Leveransprojektkostnaderna utgör ett negativt kassaflöde för Transitio där bolaget lägger ut upp till 90 MSEK under år 1–5 och får tillbaks dem under år 4–16 över hyran vilket gör att Transitio kan behöva delfinansiera åtminstone hälften av kostnaderna externt. Hyrestagarna återbetalar projektkostnaderna över hyran de första 10 åren räknat från PTO av varje fordon.

Ramavtal som möjlig kostnadsfördelning

Parallellt analyserar Transitio möjligheten att involvera fler ägare i en gemensam upphandling tillsammans med Norrtåg. Målsättningen är att etablera ett ramavtal där Norrtåg initialt avropar 20 fordon. Om fler ägare väljer att ansluta sig och avropa samma fordonstyp, skapas skalfördelar genom gemensam finansiering av utvecklings- och projektkostnader. Detta kan även medföra ytterligare synergier, exempelvis vid hantering av högkostnadskomponenter och samordnad förvaltning.

Tidplan och beslutssatser

Datum	Handläggare	Diarienummer	Dokumenttyp
2025-05-20	Nils Holmlund, Thomas Frisk, Elisabeth Aglén	ABT24/1686-3	PM

Fullmäktigebeslut behöver fattas senast under november 2025 om Transitio skall kunna gå ut i upphandling som planerat före sommaren 2026. Tilldelning av kontrakt beräknas då kunna ske till sommaren 2027. För att veta att beslutssatserna avseende borgen mm i fullmäktigebeslut blir i linje med vad marknadens finansiärer och Transitio behöver vill Transitio ha en möjlighet att se över dessa inför att besluten skall fattas. Skrivelser och beslut bör vara likalydande för uppdragsgivande regioner.

Förslag till huvudsakliga beslutsatser är (anpassas efter hur många fordon varje region beställer)

- Ingå borgen så som för egen skuld (proprieborgen) för upphandlad finansiering upp till X miljoner kronor avseende spårfordon, högvärdeskomponenter och strategisk utrustning, samt uppdra åt X att teckna borgensförbindelser
- Godkänna att AB Transitio avropar X stycken regionalstågsfordon med tillhörande högvärdeskomponenter, strategisk utrustning samt upphandlar finansiering för detta
- Ingå uppdragsavtal med AB Transitio för avrop av anskaffning av regionalstågsfordon, högvärdeskomponenter och strategisk utrustning samt uppdra åt X att teckna uppdragsavtal
- Ingå hyresavtal med AB Transitio för anskaffade regionalstågsfordon samt ge X i uppdrag att teckna hyresavtal.

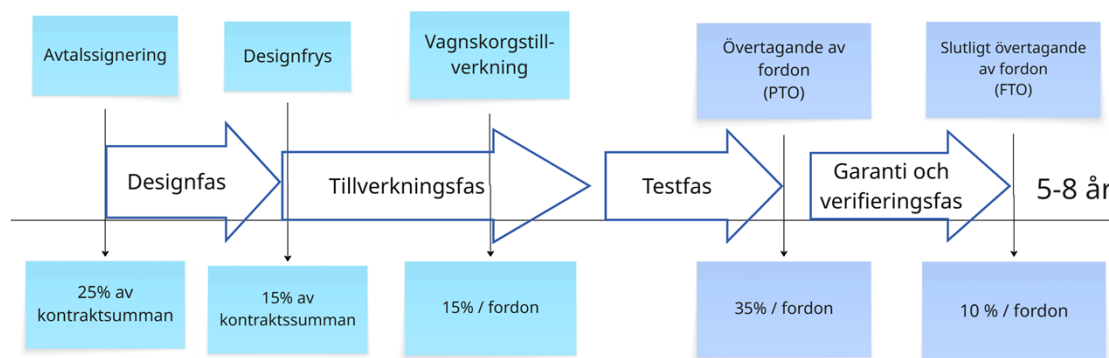
Finansiering

Givet finansieringsbehov finns det skäl att anta att det går att hitta förmånlig långfristig finansiering genom Kommuninvest i första hand men också efter behov hos andra parter såsom Europeiska Investeringsbanken eller AB Svensk Exportkredit. Inledningsvis är ett alternativ att handla upp en kortfristig kreditfacilitet (1-5 år) att använda till förskottsbetalningar varefter vi gör långfristig finansiering vid leveransövertagande av fordon. Finansieringen upphandlas i konkurrens.

Valuta för fordonsanskaffning är Euro då vi räknar med att leverantörerna kommer att lämna anbud i Euro. Valutakurs i kalkyl är 11,5 (EUR/SEK) vilket ligger lite över gällande eurokurs. Sett över de senaste fem åren så har eurokursen i genomsnitt varit lägre men med en kraftig försvagning av SEK under senare år för att på sista tiden stärkas något. Betalströmmarna som erläggs fortlöpande under hela leveransprojektet kommer att valutasäkras och vald eurokurs bör ge utrymme för detta utifrån tron på en viss kronförstärkning på lite längre sikt.

Basränta är Stibor3M. Vi räknar på ett scenario med en ränta inklusive kreditmarginal på 3 % vilket är något högre än dagens nivåer där Stibor3M ligger runt 2,15%. och marknaden prissätter idag forwardkurvan till c:a 2,4 % under perioden då fordonen beräknas betalas och vi gör upplåning.

Datum	Handläggare	Diarienummer	Dokumenttyp
2025-05-20	Nils Holmlund, Thomas Frisk, Elisabeth Aglén	ABT24/1686-3	PM

Ett exempel på en trolig betalningsplan baserat på samlade erfarenheter och leverantörers förslag

Givet det långa tidsperspektivet för betalplanen (5-8 år) så är osäkerheten stor om vilken faktisk valuta och räntenivå som kommer råda. Utöver det tillkommer i dagsläget den politiska osäkerhet som skapats i och med USA:s förändrade hållning i centrala handels- och säkerhetspolitiska frågor.

Räntesäkring. Vi kalkylerar med att räntesäkra c:a 70% av total upplåning till nivåer inom antagen total ränta på 3%. Säkringsgrad och löptider kan anpassas efter hyrestagarens önskemål.

Hyreskalkyl

Hyreskalkylen är i en första version gjord utifrån tre olika kostnadsnivåer på fordonen 175, 190 och 205 MSEK med tillägg för utrymme för ändringsorder. I denna försöker vi bedöma alla i hyreskalkylen ingående delar i ett läge när fordonen sätts i trafik. Efter upphandling och tilldelning kommer hyreskalkylen att uppdateras med aktuellt anskaffningspris och kompletteras med tre olika räntescenarios för en första prognos varefter den uppdateras löpande i takt med att projektet framskrider och större förändringar sker.

Underhåll

20 fordon i grundbeställning med en genomsnittlig årsproduktion av 300 000 km.

Årsproduktionen är bas för bedömd underhållskostnad, vilket inkluderar kostnaden för tungt underhåll och upprustning. Härtill har Transitios förvaltningskostnad uppskattats enligt idag gällande kostnadsstruktur.

Hyreskalkylen avser ett fullt ut slutbetalt fordon som är definitivt övertaget av leverantören efter omfattande tester och garantiåtgärder. Fordonshyran börjar betalas redan vid preliminärt fordonsövertagande då fordonen sätts i trafik och kan då uppskattas till c:a 80-85% av full hyreskostnad.

Hyresavtal

Fordonen kommer att hyras ut enligt Transitios standardavtal för hyra av fordon som är likalydande oavsett fordonstyp. Restvärdesrisken för fordonen ligger på hyresmannen. Transitio tillämpar linjär avskrivning av fordonens anskaffningsvärde ned till 0 över 30 år förutom för upprustningsdelar som skrivs av på tid fram till nästa motsvarande upprustning.

Datum	Handläggare	Diarienummer	Dokumenttyp
2025-05-20	Nils Holmlund, Thomas Frisk, Elisabeth Aglén	ABT24/1686-3	PM

Tilläggsinvesteringar i övrigt under fordonets livslängd skrivs av enligt bedömd teknisk livslängd och som längst över fordonets återstående tekniska livslängd.

Datum	Handläggare	Diarienummer	Dokumenttyp
2025-05-20	Nils Holmlund, Thomas Frisk, Elisabeth Aglén	ABT24/1686-3	PM